
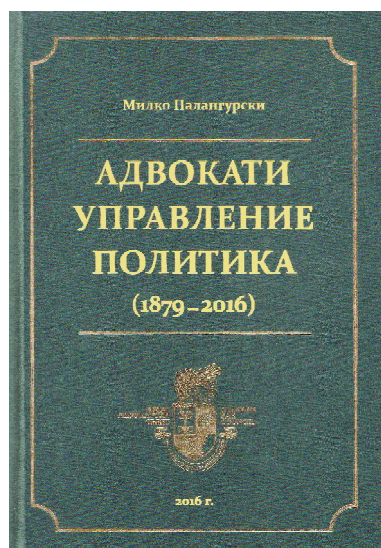
	<p>Списание ЕПОХИ Издание на Историческия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“</p> <p>Journal EPOCHI [EPOCHS] Edition of the Department of History of St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo</p>		<p>Том / Volume XXV (2017), Книжка / Issue 1</p>
---	---	--	--

Веселин ЯНЧЕВ / Veselin YANCHEV

**Рец. на: М. Палангурски. Адвокати. Управление. Политика (1879 – 2016).
Велико Търново: Фабер, 2016, 215 с.**

**Rec. ad: M. Palangurski. Lawyers. Government. Politics (1879 – 2016).
Veliko Tarnovo: Faber, 2016, 215 pp.**

На 22 ноември 1888 г. Петото обикновено народно събрание приема първия в следосвобожденска България Закон за адвокатите. Негов автор е един блестящ юрист, адвокат и политик – д-р Константин Стоилов, а министър-председател е друг адвокат и политик – Стефан Стамболов. След 117 години, през 2005 г., с решение на Висшия адвокатски съвет датата 22 ноември е обявена за ден на българските адвокати. След 128 години от узаконяването и след 11 години на честването на адвокатската професия в България не само адвокатската колегия, но и грамотната, любознателна и имаща отношение към миналото и настоящото на страната ни аудитория има своя първи по рода си енциклопедичен справочник, озаглавен „**АДВОКАТИ. УПРАВЛЕНИЕ. ПОЛИТИКА**“.

Негов автор е един безспорен професионалист, който не се нуждае от специално представяне – проф. дин Милко Палангурски от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Ще си позволя само да подчертая, че той е сред най-добрите познавачи на следосвобожденската ни история, на конституционната, парламентарната, партийната, избирателната и политическата система. Преди две години проф. Палангурски издаде едно великолепно изследване, посветено на участниците в Учредителното събрание в Търново през 1879 г. Негово логично продължение е настоящата книга.

Появата на тази книга има за цел да възкреси имената и делата на български адвокати, оставили своя следа не само в чисто професионален план, но и като обществени и политически дейци, като първосъздатели, строители и стожери, някои и като рушители, на държавата и държавността. С други думи, нейната тъкан е изградена на два принципа – единият е професионален, а другият е политически и управленски. Спойката между тях произтича от самия характер на адвокатската професия, определяна като най-благородната от юридическите професии, намираща се в най-близка и непосредствена връзка с проблемите и интересите на хората, на обществото и на държавата. Професия, която по дефиниция трябва да служи на върховенството на закона, на справедливостта, на свобода, на доброто. Това са принципи, имащи както чисто индивидуално, личностно изражение и проявление в областта на правото, така и императивни и неотменни за всяка една модерна и цивилизована политическа или държавна структура. Или както казва К. Стоилов при приемането на закона за адвокатите: „Защото, г-да, колкото по-високо стоят държавите, колкото по-развити са, колкото свободата е по-широка, толкова по-високо стои адвокатското звание“. В подзаглавието на книгата са уточнени именно управленческите прояви на българските адвокати в областта на централната власт – държавни глави и регенти, в законодателната – председатели на Народното събрание и депутати, в изпълнителната – министър-председатели

и министри, в съдебната система – конституционни съдии, председатели на Върховния съд и главни прокурори. В нея намира място и съвременната фигура на омбудсмана като застъпник за правата на хората и пазител на обществения интерес.

Книгата съдържа биографиите на 162 български адвокати с активна гражданска и политическа позиция от времето на възкресяването на българската държавност през 1879 г. до ден днешен. Тя се състои от увод и четири глави, подчинени на хронологическия принцип. В увода авторът прави изключително интересни изводи и заключения за мястото на адвокатите в управлението и привежда интересни цифрови доказателства. Първа глава е посветена на първостроителите – адвокатите от първото поколение в годините от Освобождението до края на Първата световна война. Втората представя адвокатите, участвали в битките на демокрацията и диктатурата между Първата и Втората световна война. Последните две глави включват биографиите на адвокатите, свързали съдбата си с налагането на тоталитарната система в страната и с нейното демонтиране след 1989 г. Биографиите са синтезирани, но прецизни и обективни. Освен житието и битието на героите са включени техните портрети, основните им научни и литературни произведения, огромна библиография, което прави изданието още по-полезно.

Изследването на М. Палангурски затвърждава представата за нелинейния ход на новата и съвременната българска история, свързана с неочаквани и бурни възходи и пропасти провали. Парадоксално е, че първото поколение български адвокати се оказва титанично и недостижимо от следващите. Може да се изброят отделни имена, като тези на М. Балабанов, К. Стоилов, Д. Греков, Др. Цанков, Ст. Данев, П. Каравелов, М. Маджаров, Ал. Малинов, Н. Мушанов, Т. Теодоров, Йосиф Фаденхехт, Ст. Бобчев, Г. Данаилов, говорещи сами по себе си. Но ако се опитаме да очертаем техния профил, ще се види, че те са родени около средата или втората половина на XIX в., в условията на чуждо политическо и верско управление, далеч от модерност и цивилизованост. По правило получават своето образование в най-престижните юридически факултети на Русия, Франция, Белгия, Швейцария, Австро-Унгария, Германия. Една част от тях активно участва в църковното и в националноосвободителното движение, до и след 1878 г., в изграждане на основите на младата държава. Това са хора на науката, от които произлизат най-авторитетните и способни преподаватели в Софийското висше училище и университет, но и публицисти и литератори. Убедени демократи, те са партийни водачи и политически лидери, законотворци, но и пивовари, банкери, застрахователи, строители, дарители, спортни деятели, масони, ротарианци. Освен в страната, това поколение адвокати се ползва с висок авторитет и в чужбина, където участва в ръководството на различни международни организации.

Върху плещите на първостроителите ляга и нелеката задача за отстояването на демократичните принципи и ценности през междувоенния период. Тогава както в правния, така и в политическия живот навлиза едно второ поколение адвокати. Родени в годините около и след Освобождението, в условията на собствена държавност и демократична политическа система. Своето образование те продължават да получават в чужбина, но нараства броят на възпитаниците на Софийския университет. Почти всички участват във войните за национално освобождение и обединение. В адвокатската колегия се увеличават привържениците на леви и крайно леви политически течения, така и на модерните авторитарни, надпартийни и безпартийни идеи. Нихилистичното отношение към правните норми и принципи, към законността и конституционализма, става реалност и с активното участие на част от адвокатската колегия.

От средите на тази генерация адвокатите с леви убеждения – земеделци, леви социалдемократи, комунисти – дават своето съдействие за налагането и утвърждаването на новата власт след преврата на 9 септември 1944 г. Те тотално отричат идеалите и ценностите на своите предшественици, най-вече от първото поколение. Факт е, че за целия период от 1944 до 1989 г. броят на адвокатите, допуснати до висши политически и управленчески постове, е крайно ограничен.

След 1989 г. адвокатите, както посочва авторът на изследването, отново се превръщат в „стожери на демократичния ред“.

Книгата, безспорно, е изпълнен дълг към огромния принос на адвокатската колегия за българското общество и държавност. Тя е и поредното доказателство за високите професионалните качества и способности на нейния автор – проф. Палангурски. От друга страна, според мен, тя е само едно начало, защото много от посочените в нея имена заслужават отделни монографични изследвания.